

Idealisme van OpenAI lijkt niet meer dan een luchtballon

José van Dijck

Nu de hype rondom ChatGPT en Dall-E luwt, wordt het tijd om licht te schijnen op het gedachtegoed achter OpenAI. Universiteitshoogleraar José van Dijck vraagt zich af wat er van die 'open' missie is overgebleven na zeven jaar.

Foto: Getty Images

Onder de kerstboom heeft jong en oud kunnen spelen met ChatGPT (Generative Pre-Trained Transformer), de supersnelle gratis AI-tekstgenerator die ongetwijfeld tot veel bewonderende reacties heeft geleid. Nog maar enkele maanden na het openbaren van ChatGPT3, Dall-E2 en andere slimme AI-tools, staan de kranten vol met hemelhoog juichende én ernstig bezorgde toekomstprojecties.

Vorige week berichtte het FD over OpenAI, het bedrijf dat achter deze projecten zit. In een artikel in NRC uitten wetenschappers hun zorg over de ‘open’ missie van dit bedrijf. Daarom is het belangrijk wat meer licht te laten schijnen op de hogere doelen van OpenAI. Welke beloften deed de organisatie ten aanzien van open source code, open data, open bedrijfsvoering en een open samenleving? En wat komt daarvan terecht?

Delen met samenleving

OpenAI werd opgericht in 2015 door investeerders Sam Altman, Elon Musk en Peter Thiel. Samen legden zij een miljard dollar aan kapitaal op tafel. OpenAI manifesteerde zich aanvankelijk als een idealistische open source-beweging, met als missie om alle kennis rondom kunstmatige intelligentie op een transparante en ethisch verantwoorde manier te ontwikkelen. Data die massaal gegenereerd werden door gebruikers moesten ook vooral open blijven.

OpenAI zou een non-profitonderneming zijn die codes en data uitwisselt met andere ontwikkelaars via het platform GitHub. In ruil daarvoor zou het bedrijf alle kennis en patenten met de samenleving delen, in plaats van alleen met aandeelhouders.

‘AI gauw kwam er bij OpenAI naast de bestaande non-profit ook een for-profitpoot’

Het meest opmerkelijk aan de missie van OpenAI was het pleidooi van ceo en medeoprichter Sam Altman voor een open en eerlijke samenleving. Begin 2021 publiceerde hij nog een wijds verspreid manifest waarin hij stelt dat de enorme welvaart die generatieve AI ongetwijfeld zal creëren niet mag leiden tot een machtsconcentratie bij enkelen. Om extreme ongelijkheid tegen te gaan, stelt Altman voor om een American Equity Fund op te richten, waarin bedrijven met hoge marktwaarde een ‘redelijk percentage’ van hun jaarlijkse opbrengst storten, om precies te zijn 2,5%. Hiermee zou een basisinkomen voor elke Amerikaan bekostigd kunnen worden.

Wereldvreemd

De open missie van OpenAI bleek toch al gauw té wereldvreemd voor de durfinvesteerders van Silicon Valley. Vanaf 2017 werd snel duidelijk dat generatieve AI niet alleen veel geld kost om te ontwikkelen, maar ook enorme rekencapaciteit vergt. En met idealisme worden de rekeningen niet betaald.

In 2019 werd er naast de oorspronkelijke non-profit van OpenAI dan ook een for-profitpoot opgericht. Binnen die poot zou een maximaal ‘verdienplafond’ van honderd keer (!) de kapitaalinleg gelden — een ‘bescheiden marge’ die in overeenstemming met de idealistische missie van het bedrijf zou zijn. Op die voorwaarde deed Microsoft een injectie in het bedrijf van \$1 mrd, waarschijnlijk bestaande uit een mengsel van cash en rekencapaciteit in Microsofts Azure Cloud. Zo kon het ontwikkelteam weer enkele jaren vooruit.

In de jaren na 2019 maakte de open missie van OpenAI, volgens een indringende [reportage](#) in MIT Technology Review, steeds meer plaats voor de typische geslotenheid van een techbedrijf. Zo zijn er veel vragen over de ethiek van een bedrijf dat zwaar leunt op open source code, ontwikkeld door vele duizenden GitHub-adepten, maar niets loslaat over de manier waarop het straks zijn commerciële producten gaan verkopen.

Werknemers van het OpenAI-lab werden gemaand geen mededelingen meer te doen over hun concurrentiegevoelige onderzoeksresultaten. Ze publiceren dan ook steeds minder papers in wetenschappelijke tijdschriften waarmee ze hun nieuwe technologische inzichten blootstellen aan peer review. Evenmin laat het bedrijf iets los over de fondsen waarmee toekomstig onderzoek van OpenAI gefinancierd gaat worden.

Die inzichten zijn vooral mogelijk gemaakt door de open data waarmee de AI-technologie steeds opnieuw gevoed en getraind wordt. Data van vele miljoenen gebruikers zijn nodig om de AI-tools te verbeteren en verfijnen. Met gelijke *product cycles* van GTP-2 en Dall-E1 werden de afgelopen jaren de verwachtingen hoog opgekrikt. Microsoft, dat nu het grootste belang in het bedrijf heeft, zal heel blij zijn met de enorme hype die ChatGPT3 en Dall-E2 heeft teweeggebracht. Want iedere gebruiker die de tools uitprobeert, draagt bij aan de verdere ontwikkeling van het product. Zo ontstaat een markt van gretige consumenten en wordt open data omgezet in verhandelbare diensten en producten.

Duidelijk is dat die speeltjes gratis zijn zolang ze nog training behoeven, maar wat het verdienmodel van OpenAI gaat worden, is een goed bewaard bedrijfsgeheim. Of en hoe producten zoals ChatGPT3 en Dall-E2 achter de betaalmuur verdwijnen, is nog niet bekend. De open bedrijfsvoering die ooit werd voorgestaan, lijkt verleden tijd.

Utopie

En wat is er overgebleven van de oorspronkelijke missie voor een open en rechtvaardige samenleving? Of OpenAI uiteindelijk zal bijdragen aan een gelijkmatige verdeling van de welvaart, is zeer de vraag. Het verdienplafond van honderd keer de kapitaalinleg betekent nog altijd dat Microsoft \$100 mrd mag verdienen aan producten van OpenAI. De daarop gebaseerde ‘injectie’ in het American Equity Fund zou dan op z’n hoogst \$2,5 mrd bedragen. Toch wat weinig om een basisinkomen aan alle Amerikanen te garanderen.

De open missie van OpenAI lijkt helaas vanaf de eerste dag gedoemd om nooit verder te komen dan een soort utopie voor beginners, gebaseerd op *highschool economics*.

José van Dijk is universiteitshoogleraar digitale samenleving en mediacultuur aan de Universiteit Utrecht.

Wilt u reageren?

De opinieredactie van het FD verwelkomt uw bijdrage. Stuur uw reactie naar opinie@fd.nl. De spelregels voor lezersbijdragen vindt u [hier](#).

Doe dit artikel cadeau

U kunt dit artikel cadeau doen aan iemand zonder FDMG-account.

[Doe dit artikel cadeau](#)

Laatste nieuws

08:47
'Goldman Sachs kondigt deze week ontslagronde aan'

08:38
Griep doet aantal ziekmeldingen met 33% stijgen in 2022

08:22

08:17

China voert weer gevechtsoefeningen uit rond Taiwan

08:11

Leugen over verkiezingsfraude ontaardt in wanhoopsdaad van Bolsonaro-aanhangers

Lees al het laatste nieuws

Meer opinie

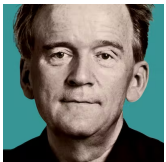
1 min leestijd • [Bouman&Dijkman](#)

Deugnieten

2 min leestijd • [Commentaar](#)

Chaos in Washington maakt Amerika een minder sterke bondgenoot

2 min leestijd • [Column](#)

Een gezonde democratie kan niet zonder polarisatie

2 min leestijd • [Commentaar](#)

Problemen met gokken vragen om harder ingrijpen